

Denis Diderot (1713-1784) a francouzská Encyklopedie

Denis Diderot francouzský osvícenský filozof a literát je známý svým dílem, ale význam této osobnosti spočívá především v jeho činnosti redaktorské. Diderot je duchovním otcem myšlenky francouzské *Encyklopedie*, největšího nakladatelského počínu 18. století, encyklopedie, jež naposledy v dějinách dokázala zachytit veškeré soudobé poznatky lidstva.

Diderot se narodil v bohaté měšťanské rodině a jeho otec jej předurčil pro duchovní dráhu. Vynikající student však po příchodu do Paříže z kláštera prchá a po několik let žije bohémským životem. Když se rozhodne uzavřít sňatek, musí podle dobových zvyklostí předložit svolení rodičů. Otec však nejenže nesouhlasí se sňatkem, ale opětně syna odesílá do kláštera. Odtamtud Diderot prchne, vyděděn ale celý život bojuje s nedostatkem finančních prostředků.

Nadán literárním talentem, se zájmem o filozofii, pokouší se živit literaturou a překlady. Právě žádost o přeložení encyklopedie z angličtiny jej přivede na myšlenku sestavit encyklopedii původní – francouzskou. Do smělého projektu se Diderot pouští roku 1747 obklopen pracovní skupinou sestavenou z věhlasných mužů vědy a umění (d'Alembert, Rousseau, Voltaire, Holbach, atd.). *Encyklopedie* celým názvem (*Encyclopédie, ou Dictionnaire Raisonné des Sciences, des Arts et des Métiers*) vycházela za značných obtíží v letech 1751-1772. Obchodní úspěch byl obrovský, státní a církevní moc však několikrát vydávání zakázala pro přílišnou svobodomyslnost a radikálnost názorů autorů jednotlivých hesel, kteří podřídili svou práci šíření osvícenských ideálů, z nichž nejvýznamnějšími byly kult rozumu a víry v pokrok lidstva. Na sto čtyřicet autorů napsalo v průběhu let přes 72 000 tisíc hesel. Encyklopedie čítá 17 svazků hesel a dalších 11, které obsahují ilustrace.

Diderot řídil práci na encyklopedii po celou dobu trvání a zasvětil tomuto projektu celý svůj život. Přesto mu zbyl čas na vlastní tvorbu. Byl autorem

filozofických esejů *Listy slepým* (Lettre sur les aveugles à l'usage de ceux qui voient, 1749), divadelních her z měšťanského prostředí *Nemanželský syn* (Le Fils naturel, 1757) a románů *Jeptiška* (La Religieuse, 1760) či *Jakub fatalista* (Jacques le fataliste et son maître, 1796), mnohvrstevnaté, dodnes živé dílo, které inspirovalo Milana Kunderu ve hře *Jakub a jeho pán*. Diderotovo dílo lze charakterizovat na jednu stranu jako nelítostnou kritiku pokrytecké morálky a falešného svatouškovství, na druhou pak jako oslavu soudného rozumu a touhy po svobodném životě.

Použitá literatura:

Fotografie převzata 20. 10. 2007 z:

<http://pages.globetrotter.net/pcbcr/diderot.html>

<http://portail.atilf.fr/encyclopedie/>

http://fr.wikipedia.org/wiki/Denis_Diderot

<http://www.univ-paris-diderot.fr/diderot/presentation/savie.html>

BALAJKA, B.: *Přehledné dějiny literatury II*, Praha, Fortuna, 1995.

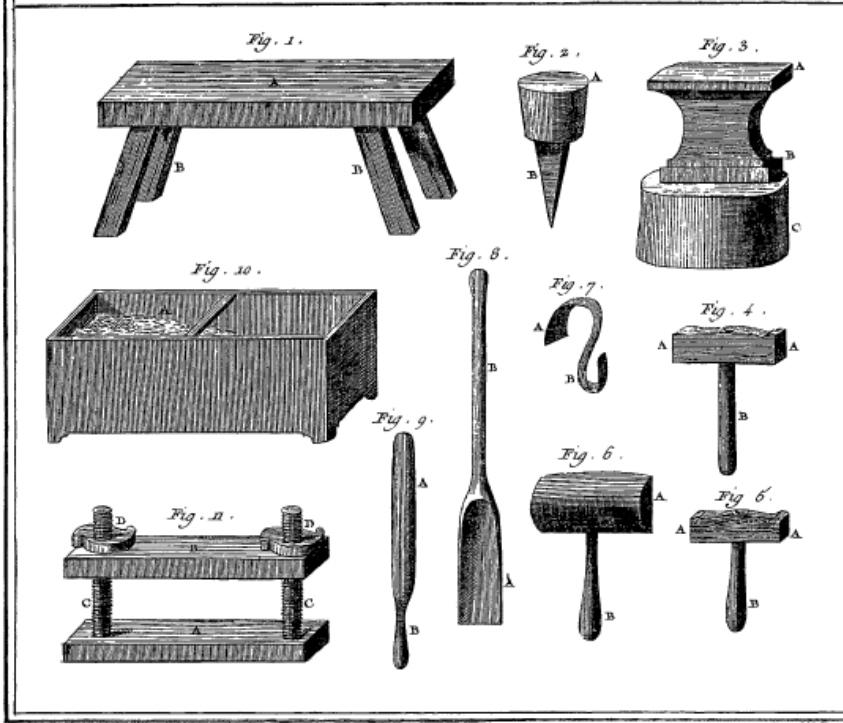
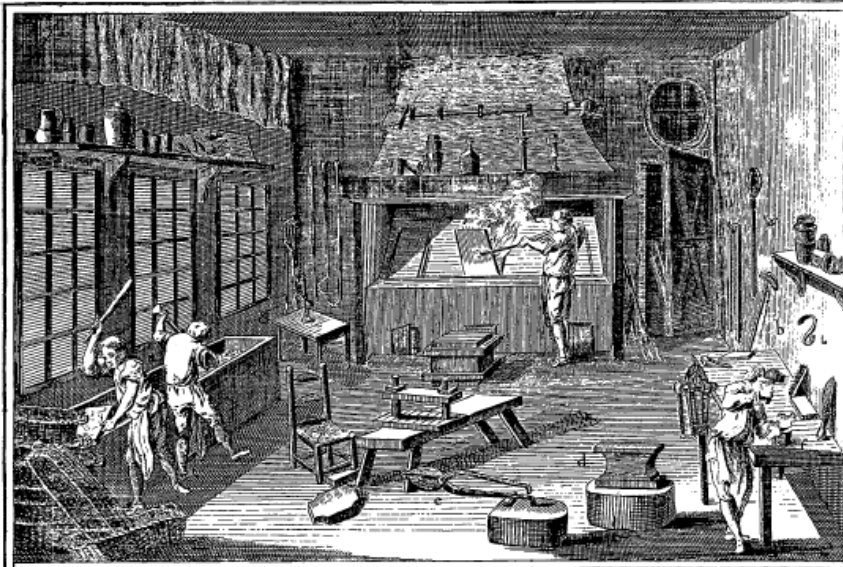
ŠRÁMEK, J. *Přehled dějin francouzské literatury*. Brno, Vydavatelství MU, 1977.

<http://classes.bnf.fr/dossism/fabrency.htm#1768>

http://www.lexilogos.com/encyclopedie_diderot_alembert.htm

Jacotte Del.

Bonard Peint.

Monnoyage, outils a Ploter et a Mouler.

L'Encyclopédie. Monnayage, travail de l'or : [recueil de planches sur les sciences, les arts libéraux et les arts mécaniques, avec leur explication] / Diderot et d'Alembert

<http://gallica.bnf.fr/ark:/12148/bpt6k9981h>